

Анализи

ИПИ представи "Регионални профили: показатели за развитие - 2022"

От 2012 г. Институтът за пазарна икономика представя единственото по мащаба и дълбочината си изследване на социалното и икономическото състояние на областите в България. Регионалните профили сътврват на 68 индикатора, представящи реалната картина в 28-те области.

През последното десетилетие множество предизвикателства променят икономическата и социалната карта на България – забавяне на инвестициите и растежа, пандемия и последвалата рецесия, бързо възстановяване, политическа нестабилност, война в Украйна и енергийна криза в Европа. Тези периоди имат различно проявление на местно ниво, тестват потенциала за локално справяне и реакция, позволяват на някои региони да напреднат в развитието си, но в крайна сметка различията между областите остават, а пропастта между столицата и провинцията, между големите и малките, между развитите и бедните не се свива значително. В по-общ план, икономическите дисбаланси между Северна и Южна България се предопределят от по-малкия мащаб на икономическите центрове на север и по-слабата свързаност.

Почти всяка област се отличава с успешно представяне в определена сфера – добро е, например образованието в Смолян, здравеопазването в Плевен, инвестиционната активност в София област, а в редица региони се вижда потенциал за подобряване на цялостното развитие. Разгръщането му в осезаемо и трайно подобрение на живота на хората и бизнес средата зависи както от процесите в големите икономически центрове и тяхната периферия, така и от развитието на вторичните икономически центрове, които все още изостават.

Към добре представлящите се в цялост области София (столица), Пловдив, Варна, Бургас и Габрово в последното издание се присъединяват областите Стара Загора, Велико Търново и Русе, които преминаха сравнително добре през трудностите на пандемията.

Най-голямото предизвикателство обаче е демографската картина. Пребояване'21 освети ясно тежките демографски проблеми пред цялата страна, включително столицата. Данните за трудоспособното население (15-64 г.) показват още по-дълбоко свиването на човешкия капитал – 20 от 28-те области са загубили поне една пета от работната сила. И докато сривът на естествения прираст отразява дългосрочни процеси и за забавянето му са необходими визия и време, механичният прираст може да се повлияе от краткосрочни политики.

Областите в страната имат различен икономически профил, който предопределя и различната им траектория на развитие – сред областите с добри показатели са най-вече тези с развита индустрия и силно проникване на дигиталните услуги.

[„Регионални профили: показатели за развитие 2022“](#), [Данни за регионите](#), [Презентация](#),
[Регионален профил – Добрич](#)

Иновации

Нов европейски суперкомпютър от световна класа бе представен в Италия

На 24 ноември ЕК представи, заедно със Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (СП EuroHPC), италианското министерство на университетите и научните изследвания и консорциума CINECA, най-новия суперкомпютър на Европа: LEONARDO, който се намира в технологичния парк в Болония, Италия.

LEONARDO е суперкомпютърна система на световно равнище, разработена и сглобена в Европа. Когато започне да функционира напълно, изчислителната ѝ мощност ще бъде почти 250 петафлопса (250 милиона милиарда изчисления в секунда). Понастоящем LEONARDO е четвъртият най-мощен суперкомпютър в света. Той е резултат от съвместна инвестиция в размер на 120 милиона евро, половината от които са предоставени от Комисията, а другата половина — от италианското министерство на университетите и научните изследвания и консорциума CINECA, състоящ се от още пет участващи държави от EuroHPC (Австрия, Гърция, Унгария, Словакия и Словения).

LEONARDO е вторият европейски суперкомпютър с близка до екзафлопс производителност, който ще бъде пуснат в действие, след LUMI в Каяни, Финландия. Той съчетава авангардни високопроизводителни изчислителни компоненти и използване на изкуствен интелект за изпълнението на изключително сложни задачи. Това ще осигури възможности за извършването на единствени по рода си научни изследвания в областта на раковите заболявания и откриването на лекарства, ще допринесе за по-добро разбиране на начина, по който функционира човешкият мозък, за откриване на технологии за чиста енергия, за по-прецизно моделиране на климата, както и за подпомагане на прогнозирането и наблюдението на природните бедствия и пандемиите.

Суперкомпютърната система LEONARDO е ориентирана към екологичната устойчивост и е оборудвана с инструменти, позволяващи динамично коригиране на консумацията на енергия, осигурявайки по този начин интелигентен и оптимален баланс между енергоспестяването и показателите. Освен това тя използва система за точно охлажддане с цел повишаване на енергийната ефективност.

Изчислителните услуги, които CINECA предоставя чрез LEONARDO, ще бъдат допълнително подобрени чрез интегрирането на квантов компютър, тъй като CINECA беше избрана и за доставчик на хостинг за един от първите европейски квантови компютри.

Контекст

CINECA е консорциум с нестопанска цел, съставен от 70 италиански университета, 40 национални институции и италианските министерства на университетите и научните изследвания, както и на образованието. Петте участващи държави от СП EuroHPC са: Гърция, Унгария, Австрия, Словения и Словакия.

Сега LEONARDO се присъединява към вече съществуващите суперкомпютри на СП EuroHPC: [Discoverer](#) в България, [MeluXina](#) в Люксембург, [Vega](#) в Словения, [Karolina](#) в Чехия и [LUMI](#) във Финландия.

Цифровизация

Законодателен акт за цифровите услуги: влизат в сила важни правила на ЕС за онлайн платформите

На 16 ноември 2022 г. влиза в сила важен нов набор от правила на ЕС за по-безопасна и по-отговорна онлайн среда. Законодателният акт за цифровите услуги ще се прилага за всички

цифрови услуги, посредством които потребителите закупуват стоки и ползват услуги или съдържание. С него се създават всеобхватни нови задължения за онлайн платформите с цел намаляване на вредите и противодействие на рисковете онлайн, укрепва се защитата на правата на потребителите онлайн, а за цифровите платформи се въвежда единствена по рода си нова рамка за прозрачност и отчетност. Правилата са замислени като единен, еднороден набор за целия ЕС и ще осигурят на потребителите нова защита, а на предприятията — правна сигурност в рамките на целия единен пазар.

С новите правила:

- се осигурява по-добра защита онлайн на потребителите и техните основни права;
- се създава надеждна рамка за прозрачност и отчетност за онлайн платформите;
- се насърчават иновациите, растежа и конкурентоспособността в рамките на единния пазар.

Новите правила за потребителите: [виж подробностите](#)

Новите правила за предприятията: [виж подробностите](#)

Новите правила за платформите: [виж подробностите](#)

Анкетно проучване за малки и средни предприятия

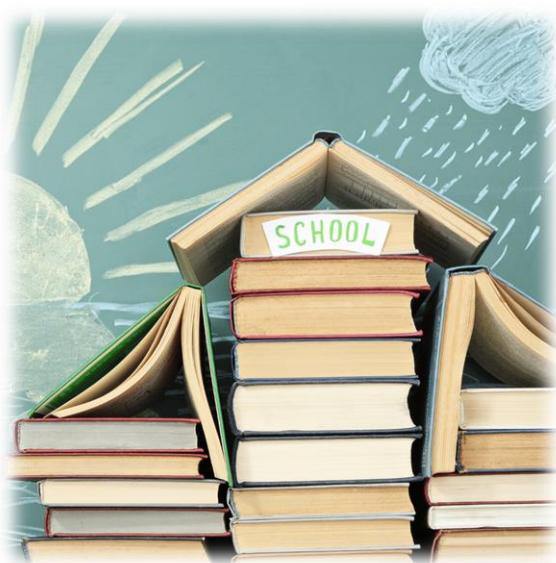
Българската банка за развитие провежда анкетно проучване сред малките и средни предприятия от всички сектори с цел да установи нуждата им от финансиране, както и източниците, които ползват, активността и плановете им по отношение на инвестициите и подготовката им за зелен преход.

Допитването ще помогне на банката да дефинира нови цели и сектори за подкрепа. Към анкетата: [тук](#)

Европейската комисия публикува Обзор на образованието и обучението в България

През ноември ЕК публикува докладите за образование и обучение на страните членки на ЕС. В тях се предоставя и оценява актуалното и текущо развитие на политиката на всички образователни степени във всяка страна членка, както и по-задълбочена информация за резултатите на държавите по отношение на целите на равнище ЕС, договорени в рамките на ЕПО.

Ето и някои акценти от Обзора на образованието и обучението в България за 2022 г.:

Ниското равнище на уменията в областта на **цифровите технологии сред младежите и възрастните** е основно предизвикателство в България. Лицата, които притежават поне основни умения в областта на цифровите технологии, възлизат на 29 % от населението на възраст 16—74 години в сравнение със средно 56 % за ЕС. Сред младежите на възраст 16—19 години само половината (52 %) имат основни или по-високи общи умения в областта на цифровите технологии. Това е един от най-ниските проценти в ЕС (средно 69 %). Уменията в областта на цифровите технологии на възрастните са още по-ниски, което се влошава от намаляването на населението в

трудоспособна възраст и слабата връзка между висшето образование и обучението на възрастни и нуждите на пазара на труда. Вследствие на това предприятията срещат трудности при намирането на квалифициран персонал, за да осъществяват иновации и да се разрастват (DESI, 2021 г.). Проблемът се задълбочава и от **ниския процент на висшистите в областта на STEM** (наука, технологии, инженерство и математика). В същото време обаче, България е на първо място в Европа по дял на жените специалисти в областта на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) — 28 % (в сравнение със средния дял за ЕС от 19 %).

Приоритетна област в плана за възстановяване и устойчивост на България, одобрен през май 2022 г., е и **подобряването на STEM инфраструктурата**. В България ще бъдат изградени един национален и три регионални STEM центъра, които ще координират обучението за учители, ще разработват учебни материали и ще създадат електронен портал и електронна библиотека. В плана се предвижда създаването на цифрова платформа за електронно обучение на възрастни, която ще бъде общодостъпна в „клубове за умения в областта на цифровите технологии“, разполагащи с персонал и компютри.

Резултатите от проведено неотдавна национално проучване „Учебното време в България и Европа“ показват, че **българските ученици имат по-малък брой учебни часове в сравнение с други ученици в Европа**. Общийят брой на задължителните часове в класовете от 1-ви до 10-ти е 7040 на година, докато средната стойност за държавите в Европа е 8617 часа. Българските ученици имат и най-дългата ваканция в Европа — средно 91 учебни дни годишно. Това е над средната стойност от 70 дни в другите европейски държави.

България продължава да има **един от най-ниските проценти на участие в образование и обучение на възрастни** в ЕС, въпреки че вече са предприети мерки. Населението на България на възраст между 25 и 64 години, участвало в образование и обучение през 4-те седмици, предходящи Наблюдението на работната сила, намалява от 2 % през 2019 г. на 1,8 % през 2021 г. Процентът на участие през 2021 г. е с 9 процентни пункта по-нисък от средната стойност за ЕС-27 за 2021 г. (10,8 %) и е най-нисък в сравнение с всички европейски държави. Освен това според проучване от 2021 г. само 5 % от възрастните са посещавали онлайн курсове (през последните три месеца) при средна стойност за ЕС от 18 %. Това е в съответствие с ниския брой на хората, които имат поне основни умения в областта на цифровите технологии.

Източник: European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Обзор на образоването и обучението за 2022 г.: България, Publications Office of the European Union, 2022,

Линк към Обзора: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/159499>

Възможностите за износ в цял свят: EXPORT HUB BULGARIA организира специални срещи с български търговски аташета

ИАНМСП стартира серия специални срещи между бизнеса и ръководителите на Службите по търговско-икономически въпроси (СТИВ) към българските посолства по света в рамките на инициативата EXPORT HUB BULGARIA.

По време на сесиите, които ще се провеждат изцяло онлайн, ще бъде представен бизнес климатът и възможностите относно навлизането на български предприятия на чужди пазари, а участниците ще могат да задават въпросите си към ръководителите на СТИВ, както и да получат ценни съвети от тях.

Инициативата започва на:

- 16 ноември - Красимир Иванов – СТИВ Япония;
- 30 ноември - Мирела Тасева – СТИВ Хърватия;
- 14 декември - Петър Мойсов – СТИВ Саудитска Арабия.

Участието в срещите е напълно безплатно и достъпно чрез бърза регистрация [тук](#). След успешна регистрация ще получавате данни за достъп до всяка среща.

Бизнес форум България – Северна Македония

От 06 до 08 декември 2022 г. Изпълнителната агенция за настърчаване на малките и средните предприятия организира бизнес делегация в гр. Скопие, Северна Македония, в която ще вземе участие г-н Николай Милков, министър на външните работи на Република България.

Целта на събитието е създаване на устойчиви бизнес контакти и запознаване със спецификата и възможностите на пазара от региона. Очакваният краен резултат е свързан с активизиране на стокообмена между България и Северна Македония, както и стимулиране на съвместните инвестиции.

В бизнес делегацията могат да участват представители на български предприятия от следните сектори: информационни и комуникационни технологии, телемедицина, енергетика, доставчици на електроенергия и газ, инфраструктура, железопътен транспорт, земеделие, геотермални води, балнеология и спа туризъм, селски туризъм и други.

Желаещите да участват в делегацията следва да заявят предварителен интерес като се регистрират най-късно до 28.11.2022 г.

Организацията на бизнес делегацията, включително хотелско настаняване, вътрешни трансфери и участие в бизнес форума с двустранни срещи се осъществява от ИАНМСП и нейните партньорски организации.

Предвижда се организиран автобусен транспорт от София до Скопие, разходите за който ще бъдат поети от ИАНМСП. Разходите, свързани с хотелското настаняване, застраховката на командированите лица и дневните, са за сметка на участниците.

[Линк за регистрация](#)

Supersonic – събитие за иновации, технологии и наука

Второто издание на Supersonic, на тема TECH & KNOWLEDGE TRANSFER, ще се състои на 10 ноември в инновационен форум “Джон Атанасов” на научно-технологичния парк. Събитието е посветено на научно и технологичния трансфер – изключително важни процеси, свързани с развитието и комерсиализацията на приложната наука в България. Целта е да се изгради капацитет в тази сфера в дългосрочен план, както и да се подобри синергията между науката и бизнеса с цел създаване на повече български иновативни стоки и услуги, конкурентни на световните пазари.

Supersonic TECH & KNOWLEDGE TRANSFER е под патронажа на Президента на Република България Румен Радев.

Участие в конференцията ще вземат 10 водещи световни експерти, повече от 20 представители на инвеститорски компании в областта на рисковия капитал, както и над 50 водещи български учени. Ще бъдат представени и дейностите на над 20 български компании, а в изложението на произведени у нас иновативни продукти или услуги Made in Bulgaria 2.0 ще се включват още 20 проекта.

Повече информация ще намерите [тук](#).

Знаете ли, че

През първата половина на 2022 г. средните цени на електроенергията за домакинствата в ЕС са се увеличили в сравнение със същия период на 2021 г. от 22,0 € за 100 кВтч до 25,3 € за 100 кВтч.

Средните цени на газта също са се увеличили в сравнение със същия период на 2021 г. от 6,4 € за 100 kWh до 8,6 € за 100 kWh през първата половина на 2022 г.

Най-много е поскъпнал тока за бита в Чехия (+62%), Латвия (+59%) и Дания (+57%). Най-големи намаления има в Холандия (-54%), Словения (-16%) и Полша (-3%).

Най-много се е увеличила цената на газта за битови нужди в Естония (+154%), Литва (+110%) и България (+108%), а е поевтиняла единствено в Унгария (-0,5%).

Източник: [Eurostat](#)

[Добруджанска бизнес поща - архив](#)

Редактор: В. Стоянова

За контакти: ystoyanova@cci.dobrich.net

Брой 9, ноември 2022

